

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Septima. De Objecto Voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

peccare ex malitia idem est ac non peccare ex ignorantia, aut vehementia tentationis, sed ex eo quod cum plena deliberatione & advertentia praeferat bonum utile, aut delectabile bono honesto.

V. In quolibet objecto creato potest & voluntas & malitia consistere.

Arguitur secundò: Si objectum proponitur ut bonum, voluntas non potest illud odisse, si verò ut malum, voluntas non potest illud amare, ergò nunquam poterit mereri, vel demereri. Respondeo negando consequentiam, in objecto enim creato tam bono, quam moraliter malo apparet & bonitas & malitia, verbi gratià, in cibo prohibito apparet bonitas delectabilis, ob quam potest illum amare, & malitia moralis ob quam potest illum odisse, adeoque bonitas non totaliter rapit voluntatem sed liberam relinquit, ut pro libertate sua objectum possit amplecti, vel respicere, adeoque vel mereri, vel demereri.

Dices: Experiencià constat, quòd licet alios nunquam amemus nisi in eis bonitatem aliquam cognoscamus, sive veram, sive apparentem, attamen nos ipsos ex naturali inclinatione amantes non sumus solliciti de illa bonitate in nobis reperienda nostro amore digna, frequenter enim optamus nobis honores, quibus nos ipsi dignos iudicamus, ergò non est necesse, ut quis se amat, feratur in bonum. Respondeo ex eo, quòd naturaliter nos ipsos amemus, malè inferri nos non reperire in nobis aliquam bonitatem, ipsa enim natura rationalis est bona, & sicut amabilis ab altero, ita etiam à quolibet seipso, imò cuilibet propria essentia & existentia est magis bona sibi, quam alteri atque adeo magis amabilis.

VI. Indifferens nec amat nec fugit.

Dico 3. Indifferens ut indifferens nec potest amari, nec odio haberi. Ratio est, quia in eo quòd tali nec proponitur bonitas, quæ attrahat, nec malitia quæ deterreat voluntatem, ergò. Sed

VII. Potest voluntas amare bonum non habendo odio formaliter malum, illi contrarium, similiter potest odisse malum non amando simul formaliter bonum.

Dico 4. Potest voluntas amare bonum non habendo odio formaliter malum, illi contrarium, similiter potest odisse malum non amando simul formaliter bonum. Probatur, quia bonitas per se, & independentè à malitia habet vim terminandi amorem, & malitia per se atque independentè à bonitate contraria habet vim terminandi odium, sic potest quis sibi displicere in morte alicui iniuste illata, etiam cum nunquam amaverit, vel defacto amet præcisè propter inhonestitatem, quæ est in homicidio iniusto. Dixi formaliter, quia sicut assensus ad unum extremum est virtualiter dissensus ad oppositum, ita amor boni est virtualiter odium mali contrarii, & e contra. Imò amorem boni comitatur ordinariè odium de malo opposito, & odium de malo comitatur amor similiter de contrario, cuius ratio est, quia dum intellectus representat bonitatem unius extremi determinantis ad amorem, concomitanter propter specierum connexionem excitatur cognitio de malitia extremi contrarii, quæ determinat ad odium ejusdem.

VIII. Ex duobus bonis potest amare quod voluerit.

Dico 5. Potest voluntas ex duobus bonis sibi propositis, quorum utrumq; sit æquale, aut etiam alterum minus tale, amare alterutram, quod voluerit. Probatur, quia quòd aliquis defacto amet hoc

bonum, & attrahatur ad illud, provenit ex libertate voluntatis, quæ proposito quocunq; bono creato potest illud non amare, ergò poterit etiam pro libertate sua non permittere se attrahi à bono majori, sic nec à bono minori, aut æquali quin possit ab altero. Confirmatur explicando exemplo, impellatur homo fortissimus à duobus, vel inter se æqualibus, vel quorum unus sit fortior, & alter debilior, cui tamen utriq; simul posset pro sua voluntate resistere, talis poterit se permittere moveri à debiliori & resistere fortiori, ergò similiter voluntas, quando trahitur à duobus bonis, vel æqualibus, vel inæqualibus finitis, quia potest utriq; resistere, poterit etiam pro sua libertate quocunq; ex illis amplecti, quia in quolibet reperit rationem boni, & in uno invenit, quod respicere possit, si velit, nec in altero deest, quod amplectatur, si enim libertatem habet ut sit sine utroq; quare non etiam, ut sit cum majori vel minori. Confirmatur adhuc Exemplo Dei, qui non tenetur amare creaturas Physicè perfectiores, imò defacto eas non plus & efficacius amabit, quam imperfectiores, ut patet de Angelis, imò potuit velle nullas producere. Sed

Dices: Quando nobis proponuntur duo bona, consultamus quodnam eorum sit melius, illudq; amplectimur, ergò non ob aliam rationem, quam quia voluntas nostra semper amplectitur magis bonum. Respondeo distinguendo secundam partem antecedentis, illudq; amplectimur sæpe concedo; semper, nego. Communiter quidem ea amplectimur quæ cognoscimus saltem intensivè ut meliora, non tamen id sit semper, & necessariò, alioquin liberi non essemus, quòd autem id fiat sæpe, est, quia ob nostram libertatem inclinamur ad majus bonum, eò quod ibi inveniamus, quod nos allicit magis. Cæterum subinde etiam amamus ea, quæ ut minora bona cognoscimus, ut patet in eo, qui cum perfecta cognitione malitiæ peccati & damnorum, quæ ex eo sequuntur, illud tamen amplectitur, & fugit longè majorem bonitatem virtutis oppositæ, ita ut frequentius quasi amemus minus bona, quia communiter præferimus temporalia spiritualibus, etiam si sciamus ea esse minora.

IX. Ordinariè magis bona amplectimur.

Quæres, An voluntas possit efficaciter & absolute velle rem cognitam ut impossibilem. Respondeo negativè, quia voluntas efficax & absoluta tendit ad dandam existentiam objecto, quod cognoscit, ideoque etiam essentialiter habet annexam electionem mediorum, sed non potest tendere ad dandam existentiam rei, quam cognoscit impossibilem vider enim ad id nulla haberi media, & se omnino inutiliter laboraturam, ergò. Potest tamen voluntas rem cognitam ut impossibilem velle inefficaciter, & sub conditione, ut ordinariè dicitur de peccato Angelorum appetentium æqualitatem Dei, quæ tamen nullo modo est possibilis. Unde licet Aristoteles 3. Ethic. cap. 2. dicat: *impossibilem nullam esse electionem*, non dicit tamen non esse amorem complacentiæ, & patet experiencià, quia homines in hac vita, ut tali, appetunt immortalitatem, & penitentes vellent

X. Voluntas non potest efficaciter & absolute velle impossibile, ut tale.

vellent nunquam se peccasse. Vide Metaph. partem secundam Disp. 8. quest. 1. ubi fuse de hac re ago.

pernaturalis fidei concurreret Physicè ad actum peccaminosum.

QUESTIO VIII.

An intellectus, & objectum concurrant cum voluntate tanquam causa partiales ad producendos suos actus?

Dico 2. Objectum etiam non concurrat Physicè ad actum voluntatis.

Probatur primò: Quia aliàs actus liber produceretur à causa naturaliter agente, sed hoc nequit dici, ergò.

Dices cum Pontio: Hanc probationem non valere, quia non est inconveniens, quòd ad actum liberum concurrat causa naturalis, ut patet de habitu charitatis, ergo etiam potest concurrere objectum. Sed Respondeo negando consequentiam, disparitas est, quia habitus subest libero imperio voluntatis qui potest eà uti vel non uti ad actum, & tantum datur ad facilitandum, adeoque cum sit intrinsecus voluntati dico non officere ejus libertati, concursum autem objecti esse naturalem, ut non possit non concurrere cum voluntate ad actum, nec voluntatem posse habere actum sine ejus concursu.

I. Potest poni à solo Deo volitio.

Licet Qualitas absoluta volitionis vel nolitionis possit poni à Deo in voluntate sine prævia cognitione objecti in intellectu, tamen est impossibile, quòd redderet voluntatem formaliter volentem, vel nolentem juxta communem & Scotum 1. d. 10. n. 14. & 2. d. 25. D. Thom. 1. p. q. 9. D. Augustinum g. de Trinit. cap. 4. & lib. 10. cap. 1. cujus est illud, nihil volitum nisi præcognitum, & patet, quia voluntas est potentia de se cæca, adeoque petit essentialiter sibi ostendi objectum, sub ratione boni, vel mali, aliàs ferretur in illud.

Probatur secundò: Quia voluntas sæpe amat objectum, quod realiter non existit, adeoque objectum non concurrat Physicè ad amorem ejus; sed ut advertit Pontius saltem hoc non probat quin cognitio concurrat Physicè, imò ipsum objectum in sua specie intelligibili, & addo ego, esto tunc non concurrat, saltem non probari quin possit concurrere, unde non reputo improbabilem sententiam admittentem concursum partialem objecti, cum actus voluntatis de se indifferenti dicit essentialiter ordinem ad hoc objectum quidem, nec potest dicere ad ullum aliud objectum, licet actus intellectus, qui partialiter casualiter ab objecto, nec hoc videtur officere libertati voluntatis, cum sit ipsi liberum habere actum circa tale objectum, vel non habere, tantum ergò necessatur in sensu composito, scilicet casu quo actum elicit, quod nihil contra resolutionem positam. Multæ sunt objectiones apud Cavellum Loc. cit. & ipsum Scotum meo videri facilis solutionis, & tantum probant cognitionem esse conditionem, sine qua non. Sed in contra

II. Volitio non producitur à cognitione.

Dico 1. Actum voluntatis non dependet efficienter, seu tanquam à causa effectiva à cognitione. Videtur Scoti locis citatis, est & aliorum plurimum apud Cavellum Disp. 3. Sect. 8.

Probatur primò Authoritate D. Bernardi tract. de grat. & lib. arbit. cap. 2. ubi dicit: Habet sane quocumq; se voluerit rationem commitem, & quodammodo pedissequam non quod semper ex ratione, sed quòd nunquam abq; ratione moveatur, ita ut multa faciat per ipsam contra ipsam, hoc est quasi per ejus Ministerium contra ejus consilium, five judicium. Quæ verba clarè indicant intellectum quidem necessarium esse voluntati, qui tamen ad ejus actum producendum non concurrat. Ex qua proinde formo sequentes rationes: Primò, nulla causa instrumentalis attingit terminum principalis agentis, sed intellectus est causa instrumentalis; tum quia pedissequa dicitur; tum quia ministerium præstat, ergò non attingit actum voluntatis. Secundò si intellectus concurreret ad omnem actum, nullum eliceret contra ipsum, sed elicit contra ipsum, ergò. Tertiò, nullus consulens attingit effectum principalem, sed intellectus est tantum consulens, ex S. Doctore, ergò.

Arguitur primò: Inde sequeretur etiam præsentiam objecti, seu objectum respectu intellectus & intellectio non concurreret Physicè, sed se habere ut conditionem, contra Scotum 1. d. 3. q. 7. & ignem esse conditionem sine qua non, lignum seipsum combureret. Respondeo negando utramque sequelam, nam cum intellectus non præsupponat operationem, saltem potentie spiritualis & ejusdem ordinis circa suum objectum, non potest habere aliam dependentiam ab eo, nisi efficientiam quoad intellectioem: Idem dico familiariter de sensu, secus est de appetitu maxime libero, qualis est voluntas, quæ ex natura sua præsupponit notitiam, sicut & intellectio nostra phantasia, quæ tamen in intellectioem Physicè non influit. R. Ad secundam similiter, quia nihil non animatum potest se ipsum destrueret, ut est lignum, cum ad hoc nullum habeat principium, nec instrumentum, & ideo præsentia ignis respectu combustionis ejus non est condi-

III.

Probatur secundò: A Cavello & Pontio, quia nihil impedit quòd voluntas sit causa adæquata sui actus in genere efficientis & tamen dependeat à cognitione tanquam à conditione, & ab objecto tanquam à termino sui actus, ergò. Confirmat Pontius, quia intellectus respectu voluntatis non aliter se habet, quàm qui consulit alteri, sed consulens non concurrat Physicè, ad actum amici cui consulit, ergò. In proposito hæc ratio eodem modo currit de objecto.

Probatur Id ipsum aliter Cavellus, si cognitio concurreret Physicè ad actum voluntatis, si non haberet fur, verbi gratià, aliam cognitionem de furto, quàm supernaturalem fidei quæ cognoscit furtum esse bonum, utile sibi, moraliter tamen malum, quia contra justitiam posset velle furtum & tunc cognitio su-